

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

III–IV gimnazijos klasės

Šalies etapas

2020 m.

Užduočių atlikimo laikas – 2 val.

.....
dalyvio kodas

Vertinimas:

I UŽDUOTIS

- a) *Turėjo jis keistą įprotį – vaikščioti po mūsų butus. Ateis pas mokytoją, atsisės ir tyli, ir tarsi žiūrinėja ką. Pasėdės šitaip tylomis valandą kitą ir išeina. Tai jis vadino „palaikyti gerus santykius su bendradarbiais“ ir, matyt, vaikščiodavo pas mus tik todėl, kad šitai laikė savo draugiška pareiga. Mes, mokytojai, jo bijojome. Net direktorius bijojo. Na tik pagalvokit, mūsų mokytojai – visi žmonės mąstantys, labai padorūs, išprusinti Turgenevo ir Ščedrino, o šitas žmogiškštis, nuolat vaikščiojęs su kaliošais ir skėčiu, laikė suėmęs visą gimnaziją ištisus penkiolika metų! Ką čia gimnaziją? Visą miestą!*
- b) *Visi šie žmonės, kad ir kaip vadintųsi jų darbai ir kūriniai, iš esmės visai neturi gyvenimo, tai yra jų gyvenimas nėra būtis, jis neturi pavidalo, jie nėra herojai, menininkai, mąstytojai ta prasme, kaip kiti yra teisėjai, gydytojai, batsiuviai ar mokytojai, bet jų gyvenimas – amžinas, sopulingas judėjimas ir vilnijimas, jis nelaimingas ir skausmingai sužalotas, jis baises ir beprasmiškas, jei nelaikysime prasme kaip tik tų retų įvykių, darbų, minčių ir kūrinių, kurie sublyksi viršum tokio gyvenimo chaoso. Tarp šio tipo žmonių kilo pavojinga ir baises mintis, kad galbūt visas žmogaus gyvenimas tėra didelė klaida, ūmus ir nepasisekęs promotės priešlaikinis gimdymas, klaidus ir nepavykęs gamtos eksperimentas. Bet tarp jų kilo ir kitokia mintis – kad žmogus galbūt yra ne vien tik pusiau protingas gyvulys, bet ir dievų vaikas, kuriam skirtas nemirtingumas.*
- c) *Neturėdamas ko daryti, nežinodamas kur dėtis, kiauras dienas slankiodavau po mišką. Vakaraus grįždavau savo gžuolan, įlisdavau drevėn ir užmigdavau tenai, lyg vandenyje nuskandintas. Joks sapnas manęs negundindavo. Miegas būdavo juodas ir tuščias kaip gili duobė. Nubudęs jausdavau, kaip jis mane žemyn slegia ir vėl savo juodon duobėn stumia.*

Išalkęs bruknių, spalgenų pasirinkdavau. Sukramtydavau jas. Radęs kur, grybą išsikepdavau. Ir jau būdavau sotus. Visai mažai man reikėjo. Dar gurkšnį vandens šaltinyje išgerdavau. Nuo jo man vėsiau pasidarydavo, galvoti kiek palengvėdavo.

Retkarčiais man būdavo beveik linksma. Vienas, vienas. Miške tylu tylu. [...] Bet tokiai šviesesnei valandėlei praslinkus, sunku, nepaprastai man būdavo sunku. Rodos, visi debesys ant to miško užgriūdavo. Užtemdavo jame, lyg saulė visai būtų pranykusi.

Atsakykite į klausimus:

1. Nurodykite pateiktų žymių prozos kūrinių ištraukų autorius ir kūrinių pavadinimus.

Vertinimas

--	--

2. Pakomentuokite pagrindines kūriniuose atsiskleidžiančias literatūrinio vaizdavimo tendencijas.

--	--

Vertinimas: 1 klausimas: Už kiekvieną (a, b, c) teisingai nurodytą autorių ir kūrinio pavadinimą – po **2 taškus** (jei nurodytas tik autorius arba tik kūrinio pavadinimas – po **1 tašką**).
2 klausimas: **0** (atsakymas neteisingas), **1** (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), **2** (atsakymas teisingas).

Suma:

--

II UŽDUOTIS

Antrame lentelės stulpelyje parašykite, ar nurodyta baltų gentis gyveno ir dabartinės Latvijos teritorijoje, o trečiame – iš Jums pateiktų gyvenamųjų vietų vardų išrinkite ir įrašykite po du vietovardžius, kurie yra šios baltų genties teritorijoje. Gyvenamųjų vietų vardai: *Dusetos, Kaunas, Marijampolė, Seinai, Svėdasai, Veisiejai, Žagarė, Žeimelis*.

Baltų gentis	Kita šios baltų genties dalis gyveno dabartinės Latvijos teritorijoje	Gyvenamųjų vietų vardai
Jotvingiai		
Sėliai		
Žiemgaliai		

Vertinimas

Lentelės pildymo pavyzdys

Baltų gentis	Kita šios baltų genties dalis gyveno dabartinės Latvijos teritorijoje	Gyvenamųjų vietų vardai
Prūsai	NE	Elbingas, Karaliaučius

Vertinimas: Už du gyvenamųjų vietų vardus, kurie teisingai priskirti baltų genčiai, ir teisingai parašytą atsakymą antrame stulpelyje skiriami 2 taškai. Tai atvejais, kai įrašomas vienas ar netinkamas gyvenamosios vardas, neteisingai atsakoma į pateiktą klausimą, taškų iš viso neskiriamas.

Suma:

III UŽDUOTIS

Susitiko Dievas ir Dievulis
Kryžkelėje vidury Kiršų.
Prie jų kojų akmenėlis guli –
Duonos ir vandens padėt nešu.

Valgykit ir gerkite – tai viskas
Tai mes patys duona ir vanduo,
Ir atėjo ūbaudamas miškas
Ir atsiklaupė pažadintas akmuo.

Kazys Bradūnas, „Pagal auklės Onos Šulinskienės tikėjimus.“

Atsakykite į klausimus:

- Eilėraštyje poetizuojama Lietuvos religinė tradicija. Trumpai pakomentuokite, koks šios tradicijos savitumas įprasminamas, kokiomis poetinėmis priemonėmis jis išreiškiamas.

Vertinimas

- Kokia eilėraščio frazė yra tiesiogiai perimta iš Naujojo Testamento evangelijų?

- Kokiai literatūrinei kartai priklauso Kazys Bradūnas? (Nurodykite jos pavadinimą). Kas vienija šios kartos kūrėjus?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

IV UŽDUOTIS

Lentelėje pateikti sakiniai ar teksto atkarpos su vartojamais naujažodžiais iš Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyno (žr. naujazodziai.lki.lt). Raskite naujažodžius ir nurodykite jų reikšmę.

Sakiniai ar teksto atkarpos, kur vartojama naujažodžių	Naujažodis	Naujažodžio reikšmė
Trumpaamžių mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų dėjimas į paviršinius atliekynus yra visuotinai pripažintas ir naudojamas daugelyje valstybių. Paviršinis atliekynas – tai žemės paviršiuje įrengti gelžbetonio rūšiai, kuriuose sudėtos pakuotės su radioaktyviosiomis atliekomis, uždengti daugiasluoksniu, atspariu aplinkos poveikiui, apdangalu.		
Palyginimui dar pateiksiu žinomo rusų poeto ir vertėjo Samuilo Maršako šio soneto vertimo daiktavardyną: krūtinė, širdis, kapas, bruožas, veidas, atspindys, ašaros, akmuo, likimas, laikas, prieglauda, nusilenkimas, dalelė, meilė. Štai kokie leksikos rezultatai!		
Man patinka moterys su gražiais plaukais. Deja, Silvijos plaukai buvo visiška mano svajonių priešingybė. Ne plaukai, o ištisas garbanynas, pasišiaušęs gniužulas ant galvos.		
Irklentės – sparčiausiai populiarėjanti vandens sporto šaka pasaulyje. Tai nepalyginamai smagiai už baidares ar kanojas. Irklenčių sportas gimė 20 a. viduryje, Havajuose. Dabar kviečiame išbandyti šią pramogą Dzūkijos Nacionaliniame parke.		
Karaliaus Mindaugo prospekto ir Birštono gatvės sankryža nuo šio antradienio vairuotojus pasitiko naujove. Specialistų teigimu, geltonomis linijomis sužymėta sankirta taps pralaidesnė. Artimiausiu metu vadinamaisiais koriais planuojama pažymėti dar dvi problemines sankryžas – įvažiavimą iš Jonavos gatvės į Pilies žiedą bei Šv. Gertrūdės ir Šauklių gatvių sankirtą.		
Profesiniu atžvilgiu lyg ir pasiektos lubos. Kilti lyg ir nebėra kur. Kai atsigręži ir visa surikiavęs graudieniesi, koks nenusisekęs gyvenimas, paprastai imi ieškoti kaltų.		
Kadaise miesto svečiai žavėdavosi ne tik Kauno modernizmo architektūra, bet ir tuo, kad tai žalias miestas ir to nepamatysi, tarkim, Niujorke. Dabar reikalai juda kita kryptimi, Kaunas niujorkizuojasi, visur prisistatęs lozungų "Kaunas tvarkosi".		
Užsienio žiniasklaida duoda mums namų darbų – padarykite juos, ir įvaždis pagerės be strategijos ir be tuščiai jos įgyvendinimui iššvaistytų pinigų. Varge, o varge, kiek mums kainuoja iracionali kultūra ir atsisakymas protinęti...		
Kilus rąstgulos manijai, buvo sugalvota keletas naujų šio žaidimo pakraipų. Tai –pelėdžiavimas – fotografuojamasi tupint kaip pelėdai [...].		

Vertinimas

(užduoties tęsinys kitame lape)

(užduoties pradžia praeitame lape)

Vertinimas

Atlikite užduotis:

1. Raskite du Jūsų įrašytus naujažodžius, kurie susidarė žodžius pavartojus nauja reikšme, ir juos parašykite.

2. Raskite priesaginiu darybos būdu iš priesaginio veiksmažodžio atsiradusį Jūsų įrašytą naujažodį, kuris yra daiktavardis, ir paaiškinkite jo darybą: nurodykite naujažodžio pamatinį žodį veiksmažodį ir naujažodžio priesagą.

3. Raskite priesaginiu būdu iš būdvardžio padarytą naujažodį ir paaiškinkite jo darybą: nurodykite naujažodžio pamatinį žodį būdvardį ir naujažodžio priesagą.

4. Raskite naujažodį, kuris yra dūrinys (sudurtinis žodis), ir parašykite, iš kokių pamatinių žodžių jis sudarytas.

Vertinimas: Už kiekvieną rastą naujažodį ir tinkamai nurodytą jo reikšmę – 1 taškas.
Už kiekvieną tinkamai atliktą užduotį – po 1 tašką.

Suma:

V UŽDUOTIS

Kokie gi jūs krikščionys! Stabmeldžiai.

Kiekvieną žygį pradodate burtais

Ir burtais baigiat. Poterių nemokat.

Žegnojatės, mačiau, kaire ranka

Ir tris kartus per kairį petį spjaunat.

Žemėpačiais, laukosargiais, žalčiais

Aptekę jūsų sielos. Dievas mato

Kaip aš dėl jų su pragaru grumiuosi.

Atsakykite į klausimus:

1. Kokiam personažui priklauso šie žodžiai? Nurodykite personažą, kūrinio autorių ir pavadinimą.

2. Koku tekstu paremtos šios ištraukos frazės ir įvaizdžiai?

3. Kam skirti sakomi žodžiai?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

VI UŽDUOTIS

Užpildykite lentelę: parašykite lietuvių kalbos raštijai svarbaus veikalo autorių ir amžių, kada nurodytas Jūsų parašyto autoriaus veikalas buvo parengtas.

Veikalas	Autorius	Amžius	Vertinimas
Daugiatomio „Lietuvių kalbos žodyno“ pradininkas ir pirmųjų sąsiuviniių parengėjas.			
Pirmojo lietuvių kalbos žodyno „Dictionarium trium linguarum“ autorius.			
Pirmosios Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje Vilniuje išleistos lietuviškos knygos (iš lenkų kalbos išversto J. Ledesmos katekizmo „Katechismus arba mokslas kiekvienam krikščioniui privalus...“) autorius.			
Pirmosios lietuvių kalbos gramatikos „Grammatica Litvanica“ autorius.			
Pirmosios norminės lietuvių kalbos gramatikos „Lietuviškos kalbos gramatika“ autorius.			
17 lietuviškų kalendoriių „Kalendorius, arba Metų skaitlius ūkiškas“ autorius.			

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą (Autorius+Amžius) – 2 taškai; teisingai nurodžius tik vieną dalį – 1 taškas.

Suma:

VII UŽDUOTIS

- a) *Kambarys, man uždraustas įeiti, iš rankų išplėšta
skrynutė
ar kada žinosiu
kas ten slepiama, kokie lobiai, kokios paslaptys
kokia bedugnė
tamsusis mano sielos veidrodi*
- b) *Kaip greit voratinkliai aptraukė mūsų kambarį –
tą stalą saulėj su tamsaus sidabro cukrine,
tą veidrodį su mūsų profiliais (jį rėmino
laukinių Vilniaus vyšnių žydintys vainikai).
Kaip greit išgirdome varpus iš tolo suskambant,
kai naktį išardžiau viduramžišką suknią,
kai apšvietė iš rūko patekėjęs mėnuo
jau tuščių tavo krėslų taip karštai ir tvankiai...*

Atsakykite į klausimus:

1. Kokios lietuvių poetės yra pateiktų eilėraščių ištraukų autorės?

2. Kokie du įvaizdžiai vienija abu eilėraščius?

3. Kokia užsienio rašytoja feministė yra parašiusi žymų kūrinį, kurio pavadinime minimas vienas iš šių įvaizdžių. Nurodykite autorę ir kūrinį.

4. Kokiuose kūrinuose, kultūros tekstuose pasitaiko draudimo archetipų? Nurodykite bent vieną pavyzdį.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

VIII UŽDUOTIS

Kaip ir kitose kalbose, lietuvių kalboje yra homonimų – žodžių, kurie turi tą pačią raišką, tačiau visiškai skirtingas reikšmes, pvz., *kasa* ‘pinigų kasa’, *kasa* ‘plaukų kasa’, ir daugiareikšmių žodžių – žodžių, kurie turi dvi ar daugiau tarpusavyje susijusias reikšmes, turinčias bendrų semantinių komponentų, pvz., *akis* ‘regėjimo organas’, ‘nertinio tinklo skylė’, ‘eketė’ ir kt. Naudodamiesi pateiktais sakiniais iš *Lietuvių kalbos žodyno* atlikite užduotį.

Sakiniai:

1. *Elžbietos akyse tik basi nužemėti kulniukai sumirga, ir Barbutė dingsta.*
2. *Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka, ten mūsų tėvynė graži Lietuva.*
3. *Kalnas ariamas ir akėjamas nusidirbo ir nužemėjo.*
4. *Laikas bėga kaip vanduo.*
5. *Ministras įpareigoti išdavinėti kartines pašalpas pinigais.*
6. *Naudinga vištoms duoti lapinį lesalą.*
7. *Perskaičiau kelis lapus knygos.*
8. *Senesnio baravyko ne tik kotas, bet ir kepurė sukirmėja.*
9. *Šitas agurkas toks kartinis, nevalgyk.*
10. *Tupi žvirblis kamine su lapine kepure.*
11. *Vėjas pūtė, lapus krėtė.*
12. *Visi tie kareiviai baltomis kepurėmis buvo.*
13. *Žmogus bėga tekinas, arklys – risčia, zovada ir šuoliais.*

Iš pateiktų sakinių išrinkite tas sakinių poras, kuriose pavartoti žodžiai sudaro homonimų porą, ir parašykite tų sakinių numerius. Kai būsite išskyrę homonimus turinčius sakinius, nurodykite juose esančių homonimais laikomų žodžių reikšmes. Kai nurodysite homonimiškų žodžių reikšmes, parašykite, iš kokių pamatinių žodžių atsirado ar su jais yra susiję Jūsų rasti homonimai.

Vertinimas

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, atsakyta 1/3 klausimo), 2 (atsakymas iš dalies teisingas, atsakyta 2/3 klausimo), 3 (atsakymas teisingas). Neradus homonimų poros ar netinkamai išskyrus homonimų porą, taškų neskiriama.

Suma:

IX UŽDUOTIS

DUOBKASYŠ I. Touché! (Kasa ir dainuoja)

„Kai jaunas būdamas mylėjau

Man buvo taip puiku,

Jog vien tik džiaugtis tenorėjau

Prabėgančiu laiku.“

DUOBKASYŠ II. Seniai tai buvo, ką?

DUOBKASYŠ I.

„Bet amžius, kaip vagis, prislinkęs,

Užklupo taip staiga,

Ir šitaip nelauktai atėjo

Kelionės pabaiga.“

DUOBKASYŠ II. Ko tu čia dabar dūsauji: juk ne sau duobę kasi.

DUOBKASYŠ I. Tai tik poetinės priemonės.

Kostas Ostrauskas, „Duobkasiai“, ištrauka.

Atsakykite į klausimus:

1. Kokiai meninei kryptčiai priklauso K. Ostrausko dramaturgija? Trumpai nusakykite būdingiausias jos požymius.

Vertinimas

2. Kokio žymaus dramos kūrinio scenos ir tekstų ištraukos yra K. Ostrausko pjesės „Duobkasiai“ intertekstas?

3. Kokios kultūros epochos kūryboje ir mene buvo itin populiarūs mirties simboliai ir alegorijos?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

X UŽDUOTIS

Atsakykite į klausimus:

1. Kurioje gyvojoje baltų kalboje yra daugiausia skolinių iš Baltijos finų kalbų? Ar suomių kalboje yra daugiau skolinių iš baltų kalbų nei lietuvių kalboje iš Baltijos finų kalbų?

Vertinimas

2. Kokios yra aukštaičių tarmės patarmės? Kurių nurodytų patarmių atstovai vadinti dzūkais?

3. Kurioje žemaičių tarmės patarmėje vietoj bendrinės lietuvių kalbos *ie*, *uo* vartojami ilgieji balsiai *y*, *ū*? Koks yra seniausias lietuvių kalbos tekstas, kuriame vartojama žemaičių tarmė, kuriame pastebima tokio vartojimo atvejų?

4. Kas pirmasis lietuvių kalbotyroje pradėjo vartoti terminą *tarmė* ('viena iš kalbos teritorinių atmainų' reikšme)? Iš kokio autoriaus žodyno buvo perimtas žodis *tarmė*, tame žodyne buvęs žodžių *kalba*, *kalbėjimas*, *žodis*, *žadas* sinonimu?

5. Nuo kurio amžiaus pradėjo kurtis bendrinė lietuvių kalba? Nurodykite bent vieną priežastį, kuri turėjo įtakos bendrinei lietuvių kalbai įsigalėti vakarų aukštaičių (kauniškių) tarmės pagrindu.

6. Nurodykite bent vieną slavų kalbų šeimai nepriklausančią kalbą, į kurią tiesiogiai pateko lituanizmą (skolinių iš lietuvių kalbos). Kokios tiurkų grupės kalbos atstovų apsigyveno Lietuvoje nuo XIV a. pabaigos Trakuose?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XI UŽDUOTIS

Lentelėje nurodykite išvardintų kūrinių žanrą ir epochą arba literatūros kryptį.

KŪRINIO PAVADINIMAS	ŽANRAS	EPOCHA ARBA KRYPTIS
1. Konradas Valenrodas		
2. Rolando giesmė		
3. Lėlių namai		
4. Trakų pilis		
5. Užburtas kalnas		
6. Sename dvare		
7. Punktai sakymų		
8. Iliada		
9. Balta drobulė		
10. Radviliada		

Vertinimas

Vertinimas: už kiekvieną teisingą atsakymą (žanras+epocha/kryptis) – 2 taškai; teisingai nurodžius tik vieną dalį – 1 taškas.

Suma:

XII UŽDUOTIS Toliau pateikti įvardžiai: *jokia, kažkokia, kokia, kuri, maniškė, tokia, tūla, vienokia, visa*.**Atsakykite į klausimus:**

1. Kuris iš pateiktų įvardžių priklauso parodomiesiems įvardžiams? Kokiai kitai reikšminei įvardžių grupei priklauso Jūsų rastasis įvardis?

Vertinimas

2. Kurie iš pateiktų įvardžių priklauso klausiamiesiems įvardžiams? Kokiai kitai reikšminei įvardžių grupei priklauso Jūsų rastieji įvardžiai?

3. Pagal kokią kalbos dalį ir kelintą jos kirčiuotę kirčiuojamas įvardis *visa*?

4. Kokia kirčiuote kirčiuojamas įvardis *jokia* bendrinėje lietuvių kalboje? Ar veikia antrojo nuo galo (priešpaskutinio) skiemens taisyklė kirčiuojant šio įvardžio daugiskaitos galininką?

5. Parašykite bent vieną kalbos dalį, kuriai priklausančys žodžiai daromi su ta pačia priesaga, kuri yra pateiktame įvardyje *maniškė*. Kokia sakinio dalimi dažniausiai būna šis įvardis lietuvių kalboje?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XIII UŽDUOTIS

Pro langus pūstelėjo gaivesnis oras. Iš girios viršūnių augo sunki debesies galva, su gūbriais, tokia balta, kad Antanui gailu net darėsi bežiūrint į ją. Ir jis kopė į tas žilas aukštumas, iš lėto plaukė drauge su jomis, plaukė netekes minčių ir jausmų, laimingas savo sielos ištuštėjimu ir ana gilia žvdruma tolybėje. Su abeiingu malonumu jis sutiko ir autobuso užčiūiima, ir garbiniuotas aviu kaimines prie kelio, ir kregždžiu švvsčioiima – sekė jas tol, kol išnvkdavo giriu mėlvnoji uostoi ar sodu žalume. Jis vėl atsiminė ana mergaite, vėl švpsiojosi prisimerkes, tarsi ja regėtu einant ten parugėi. Jis tačiau vis dar negalėjo surasti rvškiu ios bruožu, atgaivinti ją visa, nors buvo tikras ir ramus: taip, susitikes ją kelvie – pažintu, išskirtu ją iš visu kitu būrio. Jis susirūpines mastė, ar lemta jam kada nors bus ją surasti, o gal ta vakarą taip ūmai, vos spėta pamatyti, ji visam laikui, visoms dienoms ir visiems metams pražuvo jam iš tako...

Antanas Vaičiulaitis, *Valentina*, ištrauka

Atsakykite į klausimus:

1. Iš pateikto sakinio *Iš girios viršūnių augo sunki debesies galva, su gūbriais, tokia balta, kad Antanui gailu net darėsi bežiūrint į ją*, kuriame yra kirčiuoti visi žodžiai, išrinkite daiktavardžius, kuriuose ilgieji skiemenys yra kirčiuoti, ir juos sukirčiuokite.

Vertinimas

2. Kokia veiksmažodžio forma (nurodykite ir laiką) yra žodis *bežiūrint* (płg. *Iš girios viršūnių augo...*)? Kokia yra žodžio, iš kurio kildinamas šiame žodyje esantis priešdėlis, kalbos dalis?

3. Pateiktas sakinyvs *Jis susirūpines mastė, ar lemta jam kada nors bus ją surasti, o gal ta vakarą taip ūmai, vos spėta pamatyti, ji visam laikui, visoms dienoms ir visiems metams pražuvo jam iš tako...* yra mišrusis sudėtinis sakinyvs. Kurie šio sakinio dėmenys suijungti prijungimo ryšiu? Kokios rūšies yra šiuo prijungimo ryšiu minėtame sakinyje prijungtas šalutinis sakinyvs?

4. Tekste vartojamas veiksmažodis *pražuvo*. Parašykite šio veiksmažodžio bendrati ir būsimoiio laiko 3 asmens forma. Ar tas pats balsis bus rašomas ir veiksmažodžio *siūti* būsimajame laike kaip ir veiksmažodžio *pražuvo* būsimajame laike?

5. Tekste vartojamas žodis *autobuso*. Kokie (ilgieji ar trumpieji) yra žodžio skiemenys *-to-* ir *-so*?

6. Tekste du kartus pavartotas žodis *taip* (płg. *...nors buvo tikras ir ramus: taip, susitikes ją kelvie – pažintų...* ir *...o gal tą vakarą taip ūmai...*). Parašykite, kokios kalbos dalies yra šie žodžiai tekste.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XIV UŽDUOTIS

*Rūkų rūkas! – sako Koheletas. –
Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas!
Kokia nauda žmogui iš viso
jo sunkaus triūso,*

*Kuriuo jis triūsia po saule?
Viena karta nueina, kita ateina,
bet žemė amžinai ta pati lieka.*

Atsakykite į klausimus:

1. Iš kokio kūrinio ši ištrauka?

2. Koks žymus XX a. Vakarų autorius giliausiai reflektavo egzistencinius beprasmybės ir absurdo aspektus? Kaip vadinasi tai apibendrinęs jo filosofinis kūrinys?

3. Nurodykite bent vieną XX a. užsienio literatūros dramaturgą, kuris plėtojo absurdo temą draminiuose kūrinuose.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

XV UŽDUOTIS

Toliau pateikti veiksmažodžiai: *bėgti, blizgėti, busti, gausti, gulėti, klykti, laužyti, rūgti, sėdėti, statyti, važiuoti, žiburiuoti.*

Atsakykite į klausimus:

1. Tarp pateiktų žodžių raskite du veiksmažodžius, kurie žymi aktyvų veikėjo veiksma, ir juos parašykite. Šie veiksmažodžiai žymi veiksma, nukreiptą į objektą, kuris reiškiamas tam tikru linksniu. Kokiu?

2. Išskyrus du Jūsų surastus žodžius, visi kiti veiksmažodžiai žymi veiksmus, vykstančius tarsi veikėjo viduje ir neliečiančius išorėje esančių objektų. Tarp šių veiksmažodžių suraskite po du žodžius, kurie nusako: a) savaiminį veiksma; b) įvardina regimąjį būvį.

3. Kokius du žodžius iš pateiktų veiksmažodžių priskirsite taip pačiai grupei kaip ir žodį *eiti*? Kaip pavadintumėte šią reikšminę veiksmažodžių grupę?

4. Kokius du žodžius iš pateiktų veiksmažodžių priskirsite taip pačiai grupei kaip ir žodį *rėkti*?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

XVI UŽDUOTIS

Ant kiekvieno puslapio radau ne tik tai puikiausią, brangią dėl mūsų kalbą, ne tik tai dailiausių gamtos aprašymus, bet – kas daug svarbiau – ant kiekvieno žingsnio sutikau tipiškus Lietuvos sodžių tėvus ir motinas, vyrus ir moteris, sūnus ir dukteris, – visus aprašytus maždaug realistiškai, su jų nuomonėmis ir pažiūromis ant gyvenimo, su jų linksmybėmis ir vargais ir nelaimėmis. Rašytoja keliose savo apysakutėse duoda mums paveikslus įvairių mūsų sodžiaus tipiškų žmonių, nurodydama jų ekonomišką ir dvasišką stovį, jų savitarpinį atsinešimą teip, kaip mes tą pripratome matyti, seniaus tarp jų gyvendami ir dabar retkarčiais pas juos atsilankydami.

J. Biliūnas, Vilniaus žinios, 1908.

Atsakykite į klausimus:

1. Apie kokios lietuvių rašytojos kūrybą savo straipsnyje rašo Jonas Biliūnas?

2. Kokiai literatūros kryptčiai priklauso šios rašytojos kūryba? Trumpai nusakykite šios kryptties pobūdį.

3. Viename iš savo tekstų Juozas Tumas-Vaižgantas išreiškė nuomonę, kad šios rašytojos kūryboje yra per daug *zolizmo*. Ką šis terminas reiškia ir kodėl Vaižgantas taikė tokį apibūdinimą?

Vertinimas

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma: